

венных предприятий Львовской области как зерно-рапсовое с развитым мясным птицеводством. Определен коэффициент специализации сельскохозяйственных предприятий. Описана дифференциация уровня специализации сельскохозяйственных предприятий в зависимости от отрасли их деятельности, расположения и размеров.

Ключевые слова: специализация производства, производственное направление, уровень специализации, коэффициент специализации.

УДК 35.075.1(477)

ОСОБЛИВОСТІ ДОРАДНИЦТВА В УКРАЇНІ

*О. Брух, к. е. н., І. Бернацька, к. е. н.
Львівський національний аграрний університет
Х. Мітюшкіна, к. е. н.
Маріупольський державний університет*

Постановка проблеми. Дорадча діяльність є одним із найважливіших інструментів підтримки та розвитку аграрної сфери країни, підвищення ефективності та прибутковості сільськогосподарського виробництва, зростання рівня та якості життя на селі, зменшення соціальної напруги через організацію альтернативних видів діяльності та покращання зайнятості сільських жителів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням дорадництва, а також ролі держави у прийнятті відповідних рішень щодо розвитку сільського господарства присвячені праці таких вітчизняних учених, як М. Кропивко, Т. Кальна-Дубінюк, М. Безкровний, І. Криворучко, а також іноземних науковців, серед яких В. Кошелєв, В. Маковецький, Д. Алексанов. Проте дорадництво – динамічне явище, яке увесь час вдосконалюється, тому вимагає додаткових досліджень.

Постановка завдання. З'ясування стану дорадницької діяльності в Україні з огляду на вагомість його у забезпеченні ефективного виробництва сільськогосподарської продукції стало метою нашого дослідження.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні можна стверджувати, що сільськогосподарське дорадництво в Україні розвивається швидкими темпами і є політичним та економічним явищем. Зокрема, 74 сільськогосподарські дорадчі служби функціонують у 25 областях нашої держави станом на 2015 рік як незалежні неурядові структури. Вони об'єдналися у всеукраїнську громадську організацію – Національну асоціацію сільськогосподарських дорадчих служб України [3].

Водночас слід розуміти, що в процесі реалізації проектів міжнародної технічної допомоги неможливо копіювати моделі дорадчих служб, які функціонують в конкретних соціально-економічних умовах та історично сформованій ментальності суспільства тієї чи іншої країни-донора. Скажімо, сільськогосподарські дорадчі служби у США функціонують при університетах і фінансуються за рахунок бюджетів федерального уряду, урядів штатів. В Україні, як відомо, державний і

місцеві бюджети вкрай напружені і, зрозуміло, не можуть у повному обсязі фінансувати сільськогосподарську дорадчу діяльність.

Основною метою сільськогосподарських дорадчих служб України, як і в інших країнах, є поширення та впровадження у виробництво сучасних досягнень науки, техніки і технологій, надання сільськогосподарським товаровиробникам і сільському населенню дорадчих послуг з питань менеджменту, маркетингу, застосування сучасних технологій та розвитку соціальної сфери села, підвищення рівня знань і вдосконалення практичних навичок прибуткового господарювання сільськогосподарських товаровиробників та сільського населення [1]. Проте особливість діяльності дорадчих служб на сучасному етапі полягає у вирішенні не лише цих проблем. Передусім йдеться про створення інфраструктури аграрного ринку, формування маркетингової мережі збуту сільськогосподарської продукції від товаровиробника до споживача через сільські кооперативи, районні кооперативні агроторгові доми, оптові ринки (плодоовочеві, продовольчі), аукціони живої худоби і птиці, товарні і ф'ючерсні біржі, переробні підприємства, роздрібну торгівлю, заклади харчування тощо. Ще одним важливим напрямом їх діяльності є сприяння товаровиробникам, особливо селянським і фермерським господарствам, у доступі до кредитних ресурсів, у тому числі через створення кредитних спілок та кооперативних банків. Великі сільськогосподарські підприємства також потребують поради підготовці бізнес-планів для отримання кредитів у комерційних банках.

Набуває актуальності ринкова система дорадчої діяльності через поширення сільськогосподарських знань та інформації з використанням усього ресурсного потенціалу країни, включаючи наукові, освітні, виробничі, фінансові та інші можливості. Розвиток дорадництва в Україні пов'язаний з особливостями його створення та фінансування на різних рівнях управління – у складі Міністерства аграрної політики та продовольства України, при НААН України, вищих навчальних закладах, асоціаціях і комерційних структурах. Формування мережі сільськогосподарських дорадчих служб в Україні є пріоритетним напрямом державної аграрної політики. Це зумовлено кардинальними змінами в аграрному секторі економіки, що відбулися останніми роками в рамках здійснення земельної та аграрної реформ [2]. Це далеко не всі проблемні реалії сьогодення українського села і в цьому якраз полягає особливість діяльності українських сільськогосподарських дорадчих служб у процесі здійснення аграрної реформи.

Отож, за підтримки різноманітних донорських проектів було створено низку обласних аграрних дорадчих служб, що охоплюють своєю діяльністю цілі області. Досвід їх роботи показує вагомий попит на дорадчі послуги, а також важливу роль, яку вони відіграють у розвитку ринкових відносин в аграрній сфері, підвищенні рівня життя сільського населення та відродженні соціальної інфраструктури села [5].

На нашу думку, для удосконалення організації дорадчої діяльності необхідно:

- ✓ спростити механізм одержання бюджетних коштів на здійснення дорадчої діяльності;
- ✓ розширити перелік послуг, які можуть надаватися за бюджетні кошти;

- ✓ запровадити системний моніторинг потреб у дорадчій діяльності, її стану, якості й ефективності;
- ✓ створити розгалуженішу мережу дорадчих служб у районах, сільських громадах;
- ✓ підвищити рівень поінформованості сільськогосподарських товаровиробників та населення щодо діяльності дорадчих структур.

Необхідно також створити сайти для інвестиційної, інформаційно-консультаційної підтримки сільськогосподарських підприємств, фермерських та особистих селянських господарств, на яких висвітлюватиметься важлива для користувачів інформація. До дорадчої діяльності варто залучати студентів аграрних ВНЗ під час проходження ними виробничих практик. Це дасть змогу надавати дорадчі послуги на безоплатній основі, сприятиме підвищенню фаховості бакалаврів і магістрів як майбутніх провідних спеціалістів аграрного виробництва та організації сільських територій [4].

Висновки. Для забезпечення ефективної дорадчої діяльності необхідно:

- завершити формування мережі сільськогосподарських дорадчих служб на обласному і районному рівнях із представництвами у сільських(селищних) радах;
- збільшити обсяги надання соціально спрямованих дорадчих послуг;
- розробити системи сільськогосподарського дистанційного навчання та дорадництва;
- на державному рівні підтримувати сільськогосподарську дорадчу діяльність, зокрема через виділення коштів із державного та місцевих бюджетів.

Важливу роль у розвитку дорадчої діяльності відіграє державна підтримка, в тому числі фінансова, уніфікація та контроль її якості, інтегрованість з освітньою мережею та використання інфраструктури й кадрового потенціалу аграрних університетів.

Бібліографічний список

1. Бородіна О.М. Дорадництво як основа розвитку підприємництва у сільському господарстві / О. М. Бородіна; [за ред. П. Т. Саблука, В. Я. Амбросова, Г. Є. Мазнева]. – К. : ІАЕ, 2013. – С. 808–810.
2. Гладій М. Національна сільськогосподарська дорадча служба в Україні – проблеми і нагальність / М. Гладій. – К. : М-во Великобританії у справах міжнародного розвитку, 2011. – 102 с.
3. Грачов О. Д. Формування масиву інформаційних матеріалів для консультаційного забезпечення підприємств АПК / О. Д. Грачов // Економіка України. – 2014. – № 2. – С. 86–87.
4. Кальна-Дубінюк Т. П. Особливості створення та функціонування сільськогосподарської дорадчої служби – Екстеншн / Т. П. Кальна-Дубінюк // Економіка АПК. – 2012. – № 4. – С. 69–78.
5. Організація інформаційно-консультаційного забезпечення АПК України / [П. Т. Саблук, Б. К. Скірта, В. М. Скупий та ін.]. – К. : ІАЕ УААН, 2013. – 440 с.

Брух О., Бернацька І., Мітюшкіна Х. Особливості дорадництва в Україні

У сучасних умовах господарювання актуальним питанням для сільськогосподарських товаровиробників є підвищення рівня знань та удосконалення прак-

тичних навичок прибутковості підприємства тощо. Розглянуто особливості становлення сільськогосподарського дорадництва в Україні та проблеми, що пов'язані з цим.

Ключові слова: дорадча діяльність, дорадча служба, дорадництво.

Brukh O., Bernatska I., Mityushkina C. Features of advisory services in Ukraine

The increase of knowledge level and the improvement of practical profitable skills are the topical issues for agricultural producers in the current economic conditions etc. The peculiarities of agricultural advisory services in Ukraine and the problems associated with it are discussed in the article.

Key words: advisory activity, advisory services, counseling.

Брух О., Бернацька І., Митюшкіна К. Особенности консультирования в Украине

В современных условиях хозяйствования актуальным вопросом для сельскохозяйственных товаропроизводителей является повышение уровня знаний и совершенствование практических навыков прибыльности предприятия и т.п. Рассмотрены особенности становления сельскохозяйственного консультирования в Украине и проблемы, связанные с этим.

Ключевые слова: консультативная деятельность, консультативная служба, консультирование.

УДК631.115. (477.83)

**СУЧАСНИЙ СТАН І ФУНКЦІОНУВАННЯ
ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ ЛЬВІВЩИНИ**

*В. Ковалів, к. е. н., Я. Дудар, аспірант
Львівський національний аграрний університет*

Постановка проблеми. Сучасний економічний розвиток України ставить на порядок денний проблему пошуку нових форм господарювання. Однією з таких форм є мале підприємництво, яке вирізняється винятковою гнучкістю й адаптацією до змін економічних умов та кон'юнктури ринку. Розвиток малого підприємництва в сільському господарстві – один з основних шляхів становлення та зміцнення ринкової економіки, формування конкурентного середовища в Україні.

Ґрунтово-кліматичні умови нашої країни сприяють розвитку малих підприємств у сільському господарстві. Однак на їх діяльність значною мірою впливає складна економічна та нестабільна політична ситуація. З огляду на це існує ще багато невирішених проблем, які потребують невідкладного дослідження. Звідси вивчення стану та функціонування малих сільськогосподарських підприємств у сучасних умовах набуває особливої актуальності.